

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701331**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Oltin o'tda bilinadi, odam-mehnatda. Mehnat bilan inoqlashsang, tan og'rig'in ko'rmaysan. Ko'p ishlagan ko'p yashaydi. Mehnat qilsang, ko'nglikka yorug'lik tushadi.
Ushbu matnda yasama so'zlar tarkibida necha o'rinda shovqinli, jarangli sirg'aluvchi undosh qatnashgan?
A) 4ta B) 5ta C) 6ta D) 7ta
2. Yetakchi morfemasi shakldoshlik xususiyatiga ega bo'lgan ortirma nisbatdagi yasama fe'llar qatorini belgilang.
A) *kechiktirmoq, gullamoq*
B) *terlatmoq, to'qillatmoq*
C) *chiqillatmoq, tutqazmoq*
D) *to'ydirmoq, eslatmoq*
3. To'rt o'rinda yasama so'zlar bilan ifodalangan hollar ishtirok etgan gapni aniqlang.
A) *Buxoroga omon-eson yetib borganlaridan so'ng uning tarhini yaxshilab qog'ozga chizishini aytdi.*
B) *Shu payt yotog'imizdan bolalar ham birin-ketin ko'zlarini ishqalab, har yoqqa qarab tushib kela boshlashdi.*
C) *Saharlab choyni naridan beri ichib, otxonaga yugurdim.*
D) *G'uvullab uchayotgan bo'ron ichida yigitlar naridan beri bedalarni arava tagiga olib kirishdi.*
4. Qaysi gap imlosida fonetik o'zgarishlar faqat bir xil so'z turkumiga mansub so'zlar tarkibida yuz bergan?
A) *Bolaning ko'ngli cho'kmasin deb yumshoq o'rindiqqa o'tqazdi.*
B) *Qushlar sovuq kunlar boshlanishi bilan issiq o'lkalarga uchib ketarkan.*
C) *Oltin makre balig'ining go'zalligi uning ola-chipor, ko'kimitir suzgichlaridan tortib kemirchak tarog'ining ham oltin singari tovlanib turishidir.*
D) *Yoshligidan tabiiy fanlarga shunday mehr qo'ydiki, bu fanlarning sirli olami uning butun borlig'ini chulg'ab oldi.*
5. Nutqimizda portlovchi jarangsiz til undoshlari soni nechta?
A) 1ta B) 2ta C) 3ta D) 4ta
6. So'z birikmasi va qo'shma so'zga oid umumiy fikrlarni toping.
1) qismlari orasidagi grammatik aloqa sezilmaydi; 2) bir xil grammatik shaklga ega bo'lishi mumkin; 3) qismlari bir xildagi so'z turkumlariga oid bo'lishi mumkin; 4) ularni tashkil etuvchi qismlarning har biriga alohida-alohida so'roq berish mumkin
A) 1, 3, 4 B) 1, 2, 4 C) 1, 4 D) 2, 5
7. **Qorabotir yurtning erkasi, jo'ralarning serkasi edi.**
Ushbu gapdagi qaralmishlar haqida noto'g'ri hukmni aniqlang.
A) *egani tobelantirib kelgan*
B) *uyushiq murakkab kesim vazifasini bajargan*
C) *aniqlovchi vazifasini bajargan*
D) *aniqlovchini tobelantirib kelgan*
8. Quyida berilgan nechta so'z faqat bir turkum doirasida shakldoshlik xususiyatiga ega?
shox, tovon, es, savdo, qon, in
A) 5ta B) 3ta C) 2ta D) 4ta
9. Qaysi javobdagi juftlik o'zaro bir umumiy ma'noni ifodalay oladi?
A) *tanti-mard* B) *adl-tik* C) *ahl-totuv* D) *qisim-siqim*
10. Bola qoshida ota-onaning so'zi bilan ishi bir bo'lmasligi ularning o'z izzat va hurmatlari ildiziga o'z qo'llari bilan urilgan o'tkir boltadir.
Ushbu gapdagi belgilangan so'zda ma'no qaysi usulda ko'chgan?
A) *metafora* B) *metonimiya* C) *sinekdoxa* D) *vazifadoshlik*
11. Qaysi javobda berilgan so'zlar bir xil so'z turkumiga mansub?
A) *chirindi, sog'ildi* B) *chirindi, bilindi* C) *qirildi, chirindi* D) *qirindi, chirindi*
12. Berilgan so'zlardan nechitasi sodda ravishlar sanaladi?
birin-ketin, bafurja, saharlab, olg'va, vaqtincha, u yerga, ertalabki, qasddan, ochiqchasiga
A) 6tasi B) 5tasi C) 7tasi D) 4tasi
13. Olti oykim, she'r yozmayman, yuragim zoda, Olti oykim, o'zgalarga tilayman omad. Olti oykim, do'stlarim ham pana-panada Iste'dodim so'nganidan qilar karomat.
- Berilgan she'riy parchada qaysi kelishik qo'shimchasi ko'makchi bilan ma'nodoshlik hosil qilishi mumkin?
A) *qarataqich kelishigi qo'shimchasi*
B) *chiqish va o'rin-payt kelishigi qo'shimchasi*
C) *chiqish kelishigi qo'shimchasi*
D) *o'rin-payt kelishigi qo'shimchasi*
14. Qaysi gapda kelishik qo'shimchasini ko'makchi bilan almashtirish mumkin?
A) *Mehnatsevarligidan el ichida obro' qozongan edi.*
B) *Hovli suv quygandek jimjit.*
C) *Matmni kitobdan daftarga ko'chirdim.*
D) *Birdan chehrasidagi quvonch o'rnini hayrat egalladi.*
15. Safar qilsang, uydan ko'ngling to'q qilgin, Lekin g'iybat bor joylarda yo'q bo'lg'in, Shoir bo'lsang, yomonlikka o'q bo'lg'in, Dardlilarning dillarini yorgil, bolam.
Ushbu gap...
A) *bir necha ergash gapli murakkab qo'shma gap*
B) *qismlari uyushgan murakkab qo'shma gap*
C) *bir necha bosh gapli murakkab qo'shma gap*
D) *aralash murakkab qo'shma gap*
16. Qaysi javobda berilgan barcha so'zlar imloviy jihatdan to'g'ri yozilgan?
A) *mahbus, mahluq, mahfiy* B) *mahbus, maxluq, maxfiy* C) *mahbus, mahluq, maxfiy* D) *maxbus, maxluq, maxfiy*
17. Quyida berilgan ko'chirma gapli qo'shma gaplarning qaysi birida tinish belgilarining qo'llanish qoidasiga rioya qilinmagan?
A) *"Endi hamisha xonadon sohibining gapiga quloq solgaysiz, - dedi Bibixonim keliniga, - aytganlarini so'zsiz bajargaysiz".*
B) *Guli dedi: "G'azaldan bahr topmag'an kim?"*
C) *Erto'yevning gapini eshitmagan inobat birinchi unga yuzlanib: "Umarov uka, - dedi sekin, - unisiyam kerak, bunisiyam kerak".*
D) *Qaynonasi Bibixonim: "Biz in'omning teran ana'nasi bor, - dedi sirg'alarini kelinining qulog'iga taqib qo'yar ekan".*
18. Qaysi gapda ega turg'un birikma bilan ifodalangan?
A) *Qalbi qog'ozdek oppoq, qog'ozdek lovullan yonadiganlar chinakam yozuvchi hisoblanadi.*
B) *Endi qo'ynimni puch yong'oqqa to'ldirish yetmay turgandi.*
C) *Ko'nglim g'ashligidan siqilib hali uyga kiraman, hali ko'chaga chiqaman.*
D) *Boshqalarga tushgan og'ir musibatdan ezilib yig'i-sig'li qilib olishdi*
19. Hayot go'zal, yashash maroqli. Biroq inson uchun eng qadrlil narsa, ya'ni umr qisqa. Shundan bo'lsa kerak, inson borki, hamma vaqt bu dunyoning go'zalliklaridan bahra olishga, u in'om etgan ne'matlardan tatishga intilib yashaydi. Bu istak ba'zan insonni baxtli qilsa, ba'zan uning umrini zavol qiladi. Ushbu matn tarkibida otadan yasalgan sodda yasama so'zlar qanday sintaktik vazifa bajargan?
A) *Sifatlovchi aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi, kesim*
B) *ega, sifatlovchi aniqlovchi, ravish holi, kesim*
C) *ega, kesim, sifatlovchi aniqlovchi*
D) *ega, sifatlovchi aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi*
20. Uyushiq bo'laklar kesimga bevosita tobelangan gapni aniqlang.
A) *Labda tabassum-u ko'zda yosh bilan Senga talpinaman, buyuk nabiram...*
B) *Hattoki tuyg'usiz, chirik xazon ham Yashil po'panakdan bog'labdi qanot.*
C) *Xira tuman orasida cho'g'day miltirar, Jayron quvib, jayron yanglig' o'tgan kunlarim.*
D) *Amu bilan Sirdan suv ichgan, Zarafshonni loylatib kechgan Chavandozlar bordir bu elda.*
21. Bo'lishsizlik shakli orqali tasdiq ma'nosi ifodalangan gapni aniqlang.
A) *Oyqizning yuzlari qizarib ketdi, uyalganidan boshini quyi solib, indamay qoldi.*
B) *Sizlar boyligingizga, kuch-quvvatingizga mag'rur bo'lib, aysh-ishrat bilan mashg'ulsiz.*
C) *Ha, men u odamni baholaganimda yanglishmadim, to'g'ri so'zladim.*
D) *Yomonga yondoshgan yiqilmay qolmas, oxiri chuqurga tiqilmay qolmas.*
22. Quyidagi berilgan qo'shimchalardan fe'l so'z turkumi doirasida omonimligini namoyon qila oladigan qo'shimchalarni aniqlang.
1) -vchi; 2) -kash; 3) -qi; 4) -ish; 5) -ar; 6) -ay
A) 3, 5, 6 B) 1, 2, 4, 5, 6 C) 4, 5, 6 D) 2, 3, 4

23. Qaysi gapda faqat bitta tub so'z mavjud?
A) *Rahmsizlik hamisha o'zizlik, qo'rqqoqlik, vahimada kelib chiqadi.*
B) *Xatoliklar nisbati o'zgarishi umumiy ko'rsatkichga ta'sir qilmaydi.*
C) *Millionlab insonlar imon sari yuz tutdi.*
D) *Zaruratsiz, ichki dardsiz, ehtirossiz yozilgan asar o'likdir*
24. Qaysi gapda fe'lning vazifa shaklini hosil qiluvchi qo'shimcha bilan omonim bo'la oladigan nisbat qo'shimchasini olgan fe'l qatnashgan?
A) *Nurga to'ldi dara, to'ldi soy, Nur yog'ildi qorong'i jarga.*
B) *Tuproq uyumidan sakrab o'tgan Alifon qaytarma etigiga yopishgan changni jahl bilan qoqdi.*
C) *Qishloqdan chiqarkan, boy tog'asidan albatta xizmat so'rashini onasi uqtirgan edi.*
D) *Menga shuncha yaxshilik qildingiz, necha bor meni yomon yo'ldan qaytardingiz.*
25. Yolg'iz o'g'lidan ajralda-da, hayot mashaqqatlariga dosh berib, elga xizmat qilishda davom etgan insonlar obrazi tasvirlangan o'zbek adabiyoti namunalari keltirilgan javobni aniqlang.
1) "Qiyomat qarz" Sarsonboy ota; 2) "Me'mor" Najmiddin Buxoriy; 3) "Oq kema" Mo'min chol; 4) "Ufq" Ikromjon
A) 2, 3, 4 B) 1, 3, 4 C) 1, 2, 4 D) 1, 2, 3
26. Onasining vafot etishi, otasining falaj bo'lib qolishi sababli kosiblik bilan ro'zg'or tebratishga majbur bo'lgan ijodkorni aniqlang.
A) *Zavqiy* B) *Avaz O'tar* C) *Maxtumquli* D) *Muqimiy*
27. Quyidagi qaysi asar she'riy roman hisoblanmaydi?
A) *"Surat" (Mirtemir)*
B) *"Yevgeniy Onegin" (Pushkin)*
C) *"Ziyod va Adiba" (Mirmuhsin)*
D) *"Don Juan" (Bayron)*
28. Asqad Muxtor ning bir xil janrga mansub bo'lmagan asarlari berilgan javobni aniqlang.
A) *"G'alaba ishonchi", "Tilak"*
B) *"Tug'ishganlar qaytdi", "Mardlik cho'qqisi"*
C) *"Yulduzim", "Totli damlar"*
D) *"Jangchining bayram kechasi" "Tone edi"*
29. Qaysi asar qahramoni o'zini "Xudoning yaratgan sheri" deb aytadi?
A) *"Sohibqiron" dramasi*
B) *"Alpomish" dostoni*
C) *"Ravshan" dostoni*
D) *"Ulug'bek xazinasi" romani*
30. O'ta mavhum tuyg'u bo'lgan sevgini "yorilmagan yaraday" deya tasvirlagan?
A) *Muhammad Yusuf* B) *Usmon Nosir* C) *Abdulla Oripov* D) *Erkin Vohidov*
31. Quyidagi qaysi misra bilan boshlanuvchi she'r muxammas janrida bitilmagan?
A) *"Bu kunlar boshimizda bir sahob o'lsa ajab ermas" (Zavqiy)*
B) *"Emdi sendek, jono, jonon qaydadur" (Muqimiy)*
C) *"Qaysi falak burjining mehri puran vorisan" (Komil Xorazmiy)*
D) *"La'li jonbaxshi ngdin ayru obi hayvonni netay?" (Husayniy)*
32. "U hayotining ko'plab qiyinchiliklariga, taqdirning son-sanoqsiz sinovlariga duch keladi. To'ng'ich o'g'lining bevaqt vafoti, akasi Farhodbiyning Buxoro hukmdori Abulfayxon qo'lida katta amaldorlardan biri bo'lishiga qaramay, qatl etilishi shunday og'ir sinovlardan edi".
Ushbu ma'lumotlar qaysi ijodkor hayotiga aloqador?
A) *Xo'janazar Huvaydo*
B) *Gulxaniy*
C) *So'fi Olloyor*
D) *Poshshoxo'ja Abdulvahobxo'ja o'g'li Xo'ja*
33. 100000 misradan ortiqroq she'r yozgan, lekin bizgacha 2000 misraga yaqin she'ri yetib kelgan shoir nomini ko'rsating.
A) *Fuzuliy* B) *Rudakiy* C) *Rumi* D) *Sa'diy*
34. Menga yaxshi dedi yor birla o'lmak,
Na lozim g'am bilan dunyoda qolmak!
Shu so'zni aytti tig' urdi o'ziga Ko'rinmay qoldi keng olam ko'zig'a.
Ushbu she'riy parchada qaysi adabiy qahramon holati tasvirlangan?
A) *Majnun, "Layli va Majnun"*
B) *Farhod, "Farhod va Shirin"*

- C) *Suhayl, "Sab'ayi sayyor"*
D) *Suhayl, "Suhayl va Guldursun"*

35. Quyidagi parcha "Zarbulmasaldagi qaysi qahramonga aloqador?"
"... yaxshi ko'rgan to'ppisini tez oqar suvga oqizibdi. Necha jahd bilan ololmay, nochor mahrum bo'lib, aytar erdikim: Yo'qolg'ani xo'b bo'ldi. Boshing'a tor kelyotgan edi".
A) *Ahur qassob* B) *Mulla Siddiq kitob* C) *Eshon kalla* D) *Otaboy Amin*
36. Quyidagi baytda qo'llangan badiiy san'atni toping.
Chamanda xizmat uchun bir ayoqda tik turib shamshod,
Tutar yo'lingda nargisdin shamshon lola.
A) *tanosub, tazod, husni ta'lil*
B) *tanosub, tashxis, husni ta'lil*
C) *tashxis, tashbeh, isroli masal*
D) *talmeh, tazod, iyhom*

BIOLOGIYA

37. Quyularda quloq suprasining uzunligi 2 juft polimer genlarga bog'liq. Agar quloq suprasining uzunligi 24 sm li $A_1A_1A_2A_2$ genotipli urg'ochi quyon va quloq suprasining uzunligi 16 sm li $a_1a_1A_2a_2$ genotipli erkak quyon bilan chatishtirilsa, avlodning necha foizini quloq suprasining uzunligi 20 sm li quyonlar tashkil qiladi?
A) 25 B) 75 C) 50 D) 12,5
38. Makkajo'xorida barglarning burishganligi va poyaning past bo'lishi retsessiv belgilar hisoblanib, bitta xromosomada joylashgan. Barglari silliq va normal uzunlikdagi o'simlik barglari burishgan past bo'lyli o'simlik bilan chatishtirilib 1200 ta o'simlik olindi. Shundan 216 ta organizm ota-onaning ayrim belgilarini o'zida mujassamlashtirilgan. Retsessiv belgiga ega bo'lgan organizmlar sonini aniqlang.
A) 492 B) 984 C) 600 D) 108
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlansa, $AaBb \times aaBb$ genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning genotip (I) va fenotip (II) nisbatlarini aniqlang.
A) $a-3:1:2:1:1; b-4:2:1:1$
B) $a-1:1:1:3:1:1; b-2:4:1:1$
C) $a-2:2:2:1:1; b-3:2:2:1$
D) $a-1:2:1:1:2:1; b-3:1:3:1$
40. Glitsin (a) va guanin (b) ga mos keluvchi belgilarni toping.
1) halqali aminokislota; 2) purin asosi; 3) pirimidin asosi; 4) asiklik aminokislota; 5) translyatsiyada ishtirok etadi; 6) DNKda sitozin bilan 3 ta vodorod bog'lari orqali birikadi; 7) oqsilda peptid bog'i hosil qilib birikadi
A) $a-3,6; b-1,5,7$
B) $a-1,3,7; b-2,6$
C) $a-4,5,7; b-2,5,6$
D) $a-1,5; b-3,6,7$
41. O'simlik sitoplazmasida achish jarayonida 160 kJ energiya ATF to'plangan bo'lsa, mitoxondriyada qancha energiya (kJ) issiqlik sifatida tarqalgan (a) va shu vaqt davomida xloroplastda hosil bo'lgan ATF ga qancha energiya (kJ) bog'langan (b)?
A) $a-2560; b-91200$
B) $a-4640; b-4320$
C) $a-3480; b-3240$
D) $a-2320; b-86400$
42. Ulotriksning jinsiy ko'payish jarayonida 512 ta gameta hosil bo'lib, uning 25% idan zigota, zigotaning 50% idan ulotriks hosil bo'lsa, yangi hosil bo'lgan ulotriks iplarining sonini toping.
A) 64 B) 128 C) 32 D) 16
43. Albtsiya qaysi bo'limga (a), kakra qaysi sinfga (b) va kartoshka qaysi turkumga (c) mansub?
A) *a-ikki urug' pallalilar; b-lolasimonlar; c-baqlajon*
B) *a- magnoliyatoifalar; b-lolasimonlar; c-baqlajon*
C) *a-lolasimonlar; b-magnoliyatoifalar; c-ituzum*
D) *a-gulli o'simliklar; b-ikki urug' pallalilar; c-baqlajon*
44. Hayvonlarning kelib chiqishi haqidagi to'g'ri fikirmi belgilang.
A) *Erkin yashovchi qadimgi yassi chuvalchaglardan ko'p tuklilar, ulardan esa kam tuklilar kelib chiqqan.*

- B) *Qadimgi ichaksiz kiprikli chuvalchanglar parazit yashashga moslanishi tufayli so'rg'ichlilar, ulardan esa tasmasimon chuvalchanglar kelib chiqqan.*
 C) *Qadimgi koloniya bo'lib yashovchi bir hujayrali xivchintilardan gidrasimonlar, korall polioplari va meduzalar kelib chiqqan.*
 D) *Qadimgi ichaksiz yassi chuvalchanglardan to'garak chuvalchanglar, ulardan halqali chuvalchanglar kelib chiqqan.*
45. Peshonasi past, qosh usti suyagi bo'rtib chiqqan, pastki jag'i katta, tishlari yirik, iyagi rivojlanmagan, miyasining hajmi 850-1220 sm³ bo'lgan. Ushbu ta'rif odamning qaysi ajdodlariga mansub?
 A) *kromanyon* B) *neandertal* C) *pitekantrop* D) *sinantrop*
46. Organizm (a) va biogeotsenoz (b) darajadagi hodisalarni aniqlang.
 1) gomologik xromosomal orasida konyugatsiya jarayoni; 2) kapalak qurtining metamorfozi; 3) genlar dreyfi; 4) translokatsiya; 5) lishaynikda suvo't va zamburug'ning o'zaro munosabati; 6) qirg'ovulning kenja turning paydo bo'lishi; 7) yaylovda o'suvchi o'simliklar va o'txo'r hayvonlarning o'zaro munosabati
 A) *a-3,4; b-7* B) *a-2,6; b-3* C) *a-2,5; b-2* D) *a-1,2; b-3,5*
47. Abiotik omillarning ta'siri to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping.
 a) namlik; b) topografik;
 1) glediychining o'zidan fitonsid ajratib chiqarishi; 2) zamburug'ning penitsill ishlab chiqarishi; 3) tog'larda yashovchi odamlar qonida eritrotsitlarning ko'p bo'lishi 4) o'simliklar o'rtasida yorug'lik uchun kurash; 5) yorug'lik yetishmasligi natijasida odamlarda D avitaminozi rivojlanishi; 6) yomg'ir chuvalchangining yozda pillaga o'rilib uyquga ketishi.
 A) *1,2,5* B) *2,3,6* C) *1,2,4* D) *3,5,6*
48. Epistaz irsiylanishda komplementar irsiylanish kabi...
 1) allel bo'lmagan genlarning o'zaro ta'siri kuzatiladi; 2) digeterozigota duragaylarning avlodida 9 xil genotipik sinf hosil bo'ladi; 3) belgilarning rivojlanishi dominant genlar soniga bog'liq bo'ladi; 4) bir gen belgiga ta'sir qilsa, ikkinchisi bilvosita ta'sir qiladi
 A) *2,3* B) *1,4* C) *1,2* D) *3,4*
49. Vegetativ nerv sistemasi bo'limlari va ularning boshqaradigan jarayonlar o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
 a) orqa miya nervlari; b) bosh miya stvol qismi nervlari;
 1) sistolani tezlashtiradi; 2) sistolani sekinlashtiradi; 3) oshqozonda shira ajralishini tezlashtiradi; 4) qovuq muskullarini bo'shashtiradi; 5) oshqozon muskullari harakatini susaytiradi
 A) *a-1,3; b-2,4* B) *a-4,5; b-2,3* C) *a-1,4; b-2,5* D) *a-3,4; b-2,5*
50. Odam organizmida maksimal bosim yuzaga kelgan vaqtda...
 A) *qoricha diastola holatida bo'ladi; simpatik nerv sistemasi ta'sir qiladi*
 B) *ikki tavaqali klapan ochiq bo'ladi; bo'lmacha sistola holatida bo'ladi*
 C) *yarimoysimon klapan ochiq bo'ladi; qorincha diastola holatida bo'ladi*
 D) *yarimoysimon klapan ochiq bo'ladi; bo'lmacha diastola holatida bo'ladi.*
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
 1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lning harakatida ishtirok etadi
 A) *1,4,5* B) *1,5* C) *2,6* D) *3,4,7*
52. Odam organizmida ishlab chiqiriladigan oqsil (a) va lipid (b) tabiatiga ega gormonlar qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?
 1) tripsin; 2) insulin; 3) androsteron; 4) pepsin; 5) somatotrop; 6) melanin; 7) estrogen; 8) xolesterol
 A) *a-2,5,6; b-6,8*
 B) *a-4,6; b-2,5*
 C) *a-1,5; b-7,8*
 D) *a-2,5; b-3,7*
53. Sezgi analizatorlari haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
 A) *Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
 B) *Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining kamayib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
 C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilymfa suyuqligi bo'ladi.*
- D) *Harakat analizatorning oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining oldingi markaziy egatida joylashgan.*
54. Soxtaoyoqlilar sinfi vakillarining qolgan barcha sodda hayvonlarga o'xshashlik belgilarini aniqlang.
 1) hujayra membranasining mavjudligi; 2) oziqlanish usuli; 3) harakatlanish organoidining bo'lishi; 4) hujayrasida yadroning bo'lishi; 5) ko'payish jarayoni
 A) *1,2* B) *1,4* C) *3,5* D) *2,4*
55. Butli o'rgimchak oyoq paypaslagichlariga xos xususiyatlarni aniqlang.
 1) xitin po'st bilan qoplanmagan; 2) pastki jag'lar vazifasini bajaradi; 3) sezgir tukchalar bilan qoplangan; 4) yurishda ishtirok etadi; 5) yurish oyoqlariga nisbatan kalta; 6) tuyg'u organi hisoblanadi
 A) *2,3,6* B) *4,5* C) *1,3,5* D) *1,4*
56. Bosh skeletsizlarning bosh skeletlilardan farqini aniqlang.
 1) nerv sistemasi nerv nayidan iborat; 2) ichki skelet mavjud emas; 3) bosh va orqa miya markaziy nerv sistemasini hosil qiladi; 4) umurtqa pog'onasi rivojlanmagan; 5) qon aylanish doirasi yopiq; 6) skeleti suyak va tog'aydan iborat
 A) *1,4* B) *3,5,6* C) *2,4* D) *1,2,5*
57. Yirtqich sutemizuvchilar tishlariga xos xususiyatlar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
 a) oq ayiq; b) bo'rsiq; c) tyin; d) norka;
 1) kurak tishlari yirik va o'tkir; 2) qoziq tishlari baquvvat va o'tkir; 3) kurak tishlari mayda; 4) qoshiq tishlari bo'lmaydi; 5) oziq tishlarning o'zgarishidan yirtqich tishlar hosil bo'lgan; 6) kurak tishlari hayoti davomida o'sib turadi
 A) *a-2,3,5; b-2,5; c-1,6; d-3,5*
 B) *a-2,5; b-1,2,5; d-1,4,6*
 C) *a-2,3,5; b-2,5; d-2,3*
 D) *a-2,3,5; b-2,3,5; c-1,4,6*
58. Qayin odimchisi (a) va taqaburun (b) qanotlari qaysi a'zoldan hosil bo'lgan va ular o'zaro qanday a'zolar (c) hisoblanadi?
 1) ko'krak bo'limining orqa qismlari; 2) qorin bo'limining orqa qismlari; 3) oldingi oyoqlarning o'zgarishidan; 4) orqa oyoqlarning o'zgarishidan; 5) gomologik; 6) analogik
 A) *a-2; b-4; c-5* B) *a-1; b-1; c-5* C) *a-2; b-4; c-6* D) *a-1; b-3; c-6*
59. Golji apparatiga ega bo'lgan kasallik qo'zg'atuvchilarni aniqlang.
 1) tripanosoma; 2) gommoz qo'zg'atuvchisi; 3) vertisillium; 4) qorakuya; 5) bezgak paraziti; 6) quturish kasalligi qo'zg'atuvchisi; 7) qoqshol qo'zg'atuvchisi; 8) qizilcha qo'zg'atuvchisi; 9) leishmaniya qo'zg'atuvchisi; 10) ichburug' amyobasi
 A) *1,6,10* B) *2,5,7* C) *8,9,10* D) *1,3,4*
60. Xloroplastlarga ega eukariot organizmlarga zarar keltiruvchi xloroplastlarga ega bo'lmagan eukariot organizmlarni aniqlang.
 1) gommoz qo'zg'atuvchisi; 2) nozema; 3) vertisill; 4) agrobakterium; 5) leishmaniya; 6) zang zamburug'i; 7) tamaki mozaikasi
 A) *1,4* B) *2,5* C) *6,7* D) *3,6*
61. Quyidagi organizmlar diploid hujayrasi 2- va 5-juft gomologik xromosomalarning har biri bittaga ortsa, ular kariotipida nechta xromosoma bo'ladi?
 a) zog'ora baliq; b) suvarak; c) no'xat
 A) *a-106; b-44; c-14*
 B) *a-104; b-44; c-12*
 C) *a-106; b-50; c-16*
 D) *a-102; b-44; c-12*
62. Baqa lichinkasida tashqi jabralarining ichki jabralariga almashinishi o'zgaruvchanlikning qaysi turiga misol bo'ladi?
 A) *genotipik-ontogenetik*
 B) *fenotipik-modifikatsion*
 C) *fenotipik-ontogenetik*
 D) *genotipik-rekombinativ*
63. BamHI restriktazasi GGATCC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GG nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 134,3 nm uzunlikdagi DNK molekulasida BamHI restriktazasi orqali A,B,C,D,E bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 4% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa,

- dastlabki DNK molekulasi tarkibidagi nechta vodorod bog'larini A va T nukleotidlarini orasida joylashgan?
A) 480 B) 354 C) 370 D) 320
64. Nastarin qaysi jihatlari bilan kamxastakdan farq qiladi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiligi; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarini novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) tanasining yog'ochlashganligi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 2,6
65. Quyidagi meva turlari qaysi o'simlik navlariga xos ekanligini to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
a) danakli meva; b) rezavor meva; c) don meva; d) qovoq meva; e) ko'sak meva
1) qozidastor; 2) Namangan; 3) Zarafshon; 4) gultish; 5) "Samarqand-3"; 6) bargi; 7) buvaki; 8) sanzor; 9) Namangan-34
A) a-3; b-1,4,6; c-8; d-7
B) a-3; b-1,4,7; c-8; d-2,9
C) a-1; b-4,5; c-8; d-7
D) a-3; c-8; d-6; e-9
66. "Gullari mayda, bir yoki ikki jinsli, gulgosachabarglari va gultojibarglari beshtadan, ayrimlarida gulqo'rg'oni yaxshi taraqqiy etmagan"
Ushbu ta'rif qaysi oila uchun xos ekanligini aniqlang.
A) bug'doydoshlar B) ziradoshlar C) sho'radoshlar D) piyozdoshlar
67. Na'matak va tuxumak uchun umumiy belgilarni aniqlang.
1) mangnoliyatoifalar bo'limiga kiradi; 2) guli qiyshiq; 3) mevasi choklar yordamida birikkan; 4) hayotiy shakli buta; 5) bargchalari yonbargchali; 6) urug' meva ichida yetiladi
A) 3,4 B) 4,6 C) 1,2 D) 5,6
68. Evernia haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) atmosfera havosi tozaligini ko'rsatuvchi mezon
B) tuproq hosil bo'lishida ishtirok etadi
C) poyasida xitin moddasi uchraydi
D) zamburug' bilan bir hujayrali suvo'tining simbiozi
69. Sho'radoshlar oilasiga kiradigan quyidagi o'simliklarni hayotiy shakli bilan juftlab ko'rsating.
a) saksovul; b) teresken; c) qizil lavlagi; d) Turkiston ismalog'i
1) bir yillik o't; 2) ikki yillik o't; 3) buta; 4) yarimbuta; 5) daraxt
A) a-5; b-4; c-2; d-1 B) a-5; b-4; c-2; d-3 C) a-3; b-1; c-2; d-4 D) a-4; b-5; c-1; d-2
70. Evolyutsion taraqqiyot jarayonidagi nisbatan yosh organizmlarni aniqlang.
1) yantoq; 2) zuhrasoch; 3) qirqquloq; 4) oq zamburug'; 5) qo'zidumba; 6) oddiy jag'-jag'; 7) nemalion; 8) ulva
A) 1,6 B) 7,8 C) 2,3 D) 4,5
71. Stabillashtiruvchi tanlanishga xos bo'lmagan xususiyatlarni ko'rsating.
1) yangi turlarning paydo bo'lishiga xizmat qiladi; 2) o'zgargan muhit sharoitida namoyon bo'ladi; 3) turg'un muhitda yashayotgan organizmlarning moslanuvchanligini ta'minlaydi; 4) turg'un muhitda o'zgargan organizmlarning qirilib olib keladi; 5) reaksiya normasini saqlagan organizmlar soni ortadi; 6) reaksiya normasini saqlagan organizmlar qiriladi
A) 2,4 B) 3,5 C) 3,4 D) 1,6
72. Palearktik biogeografik viloyatiga mansub tuyoqli sutemizuvchi hayvonlarni aniqlang.
1) zubr; 2) mufton; 3) sayg'oq; 4) koala; 5) maral; 6) kanna; 7) kabarga; 8) tog' kiyigi; 9) muskusli qo'y; 10) qunduz
A) 1,4,7 B) 3,5,8 C) 2,6,9 D) 2,5,10
- KIMYO**
73. Ftorokauchuk olishda qanday monomer(lar) ishlatiladi?
1) tetraftoretillen; 2) triflorloretillen; 3) diftoridloretillen; 4) viniliden ftorid; 5) vinil ftorid
A) 3,5 B) 2,4 C) 1 D) 2,3
74. Yodolda uglerodning oksidlanish darajalari yig'indisi nechaga teng?
A) +2 B) +6 C) +5 D) 0
75. Azotning o'zlashtirilishida va organizmdagi oksidlanish-qaytarilish jarayonlarida katta ahamiyatga ega metallni aniqlang.
A) Co B) Fe C) Cu D) Mo
76. Bir xil aminokislota qoldig'idan tarkib topgan 48,8 g dipeptid yetarli miqdordagi xlorid kislota eritmasida gidrolizlanganda 67 g modda hosil bo'ladi. Aminokislotalarni aniqlang.
A) valin B) alanin C) gliutsin D) leysin
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislota eritmasida eritilganda fosfat kislota miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 360 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 85,2 B) 72 C) 98,4 D) 14,2
78. 34,2 g 20% li saxaroza eritmasi kislotali muhitda gidrolizlanganda olingan aralashma kumush oksidining ammiakdagi eritmasi bilan ishlandi. Bunda 0,02 mol cho'kma tushdi. Saxaroza gidrolizi reaksiya unumini (%) toping.
A) 60 B) 50 C) 80 D) 75
79. 0,8 mol noma'lum bir asosli karbon kislota eritmasiga Na metali qo'shilganda 17,92 litr (n.sh.) gaz ajralib chiqdi. Reaksiya sodir bo'lgan idishga yuqori bosim va temperatura ostida yetarlicha is gazi yuttirilishi natijasida hosil bo'lgan mahsulot birinchi reaksiyadan ajralgan organik mahsulot bilan 1:1 massa nisbatda ekanligi aniqlandi. Noma'lum kislotaning molyar massasini aniqlang.
A) 88 B) 60 C) 46 D) 74
80. Tarkibida 2 ta sp³-s qoplanish mavjud bo'lgan modda(lar)ni aniqlang.
1) HClO₃; 2) H₂SO₃; 3) H₂SO₄; 4) H₃PO₄
A) 1,3 B) 2,3 C) 1,2 D) 3,4
81. Laboratoriya sharoitida olingan azotdan O₂(1), NH₃(2) va NO(3) gazlarini tozalash uchun qanday reagentlardan foydalaniladi?
a) FeSO₄; b) H₂SO₄; c) qizdirilgan mis bo'lgi
A) 1-a, 2-c, 3-b
B) 1-a, 2-b 3-c
C) 1-c, 2-a, 3-b
D) 1-c; 2-b 3-a
82. Glitserindan 1,2,3-tribrompropan (A) (η=40%), A dan 2,3-dibrompropen (B) (η=80%), B dan allen (η=100%) olinganda oxirgi mahsulot massasi boshlang'ich modda massasidan 19,8 g ga kam bo'lsa, B dan necha mol hosil bo'lgan?
A) 0,09 B) 0,07 C) 0,06 D) 0,08
83. Qaysi alkan izomerlari sonining uning tarkibidagi uglerod va vodorod atomlari soni yig'indisiga nisbati 0,25:1 ga teng?
A) C₈H₁₈
B) C₇H₁₆
C) C₉H₂₀
D) C₆H₁₄
84. Mol nisbatlari mos ravishda 1:2:3 bo'lgan buten-1, butin-1 va butandan iborat aralashma 5 kg bromli suvni rangsizlantiradi. Agar eritmadagi bromning massasi suvning massasidan 24 martta kichik bo'lsa, reaksiyaga kirishgan buten-1 massasini (g) aniqlang.
A) 56 B) 14 C) 11,2 D) 28
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
HF→H₂O→NH₃→CH₄ a) ortadi; b) kamayadi
A) 1-a; 2-b; 3-a B) 1-b; 2-a; 3-a C) 1-b; 2-b; 3-b D) 1-b; 2-a; 3-b
86. CO va CO₂ gazlar aralashmasining 16,8 litri (n.sh.)da 14,5•N_A dona elektron bo'lsa, aralashmaning massasini (g) toping.
A) 18 B) 36 C) 27 D) 29
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 2/3; 2/9
B) 2/5; 2/5; 1/5
C) 1/7; 3/7; 3/7
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Valent elektronning kvant sonlari n=4; l=0; m_l=0; m_s=+1/2 bo'lgan metallning oksidi va karbonatli tuzi mo'l miqdordagi xlorid kislota eritilganda 3,36 litr (n.sh.) gaz hosil bo'lgan bo'lsa, reaksiyadan so'ng hosil

- bo'lgan tuzning massasini (g) aniqlang.
(Reaksiya uchun olingan oksid va karbonatli tuzning mol miqdorlari teng)
A) 31,5 B) 25,1 C) 52,4 D) 44,7
89. Mis (II) nitrat kristallogidрати tarkibida kislorodning massa ulushi vodorodnikidan 24 marta katta bo'lsa, bir mol tuzga necha mol suv to'g'ri keladi.
A) 4 B) 2 C) 3 D) 1
90. Noma'lum element tarkibida 35,3 % neytron (jami atom zarrachaga nisbatan) mavjud. Undagi proton va elektron yig'indisi neytronlar yig'indisidan 10 taga ortiq bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) F B) Br C) Na D) Ne
91. Harorat 10 °C dan 90 °C gacha ko'tarilganda reaksiya tezligi 256 marta oshgan bo'lsa, ushbu reaksiya harorati har 20 °C ga oshganda necha marta ortadi?
A) 3 B) 4 C) 2 D) 5
92. 20 g mis (II) sulfat 80 g suvda eritilib olingan eritmaning konsentratsiyasini (%) aniqlang.
A) 10 B) 40 C) 20 D) 25
93. 5 molyalli eritma tayyorlash uchun takibida 140 g KOH saqlagan 4 molyalli eritmaga yetarli miqdorda KOH qo'shildi. Hosil bo'lgan eritmadagi KOH ning massa ulushini (%) hisoblang.
A) 16,2 B) 21,9 C) 12,9 D) 39,1
94. 100% li sulfat kislota olish uchun 20% li oleum eritmasi 93,25% li sulfat kislota eritmasini qanday massa nisbatda aralashtirish kerak?
A) 2,5:1 B) 3,5:1 C) 3:5 D) 1,5:1
95. Eritmadagi H⁺ ionlari OH⁻ ionlaridan 10¹⁰ marta ko'p bo'lsa, eritmaning pOH qiymatini toping.
A) 10 B) 12 C) 5 D) 4
96. Xlorid kislota va xloridlarni aniqlash uchun qaysi kationning eruvchan tuzi ishlatiladi?
A) Cu²⁺
B) Fe²⁺
C) Na⁺
D) Ag⁺
97. X₂YCl₂+2HCl→2XCl₂+H₂Y reaksiya bo'yicha 67,5 g noma'lum xlorli moddadan 95 g XCl₂ olingan bo'lsa, hosil bo'lgan H₂Y moddaning massasini (g) aniqlang. [Ar(X); Ar(Y)=3:2]
A) 3,6 B) 4,5 C) 6,8 D) 9,0
98. 19,6 g H₂SO₄ suvda eritilganda eritmada 0,54 mol ion mavjud bo'lsa, kislotaning dissotsialanish darajasini (%) aniqlang. (Suvning dissotsilanishi hisobga olinmasin)
A) 90 B) 88 C) 85 D) 96
99. 33,7 g MnO₂ bilan noma'lum MeO₂ (HCl bilan xuddi MnO₂ singari reaksiyaga kirishadi) aralashmasiga mo'l HCl ta'sir ettirilganda 6,72 litr (n.sh.) Cl₂ ajralib chiqdi. Agar aralashma tarkibi 1:5 (MeO₂ : MnO₂) mol nisbatda bo'lsa, MeO₂ ning miqdorini (g) aniqlang.
A) 21,75 B) 13,44 C) 11,95 D) 18,65
100. Mo'l miqdordagi uglerod Al₂O₃ va CaO aralashmasiga qo'shib qizdirilganda hosil bo'lgan moddalarga yetarli miqdorda xlorid kislota ta'sir ettirildi. Bunda ajralgan gazlarni bromli suv orqali o'tkazilganda idishning massasi 3,9 g ga ortdi. Qolgan gazni yoqish uchun esa 1 mol havo sarflandi. Dastlabki aralashmadagi oksidlarning massalarini g aniqlang. (Havo tarkibida hajm bo'yicha 20% O₂ bor)
A) 3,4; 4,2 B) 0,8; 0,34 C) 6,8; 8,4 D) 13,6; 16,8
101. Quyidagi qotishmalarning qaysilarida likvatsiya hodisasi kuzatiladi?
1) Fe-Ag; 2) Cu-Au; 3) Sn-Al; 4) Fe-Pb; 5) Pt-Au; 6) Al-Na
A) 2,4,6 B) 1,2,4 C) 3,5,6 D) 1,4,6
102. Na₂SO₄·xH₂O kristallogidрати ohista qizdirilganda Na₂SO₄·6H₂O tarkibli kristallogidrat hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan suv bug'i dastlabki kristallogidrat tarkibidagi suvning 2/5 qismini tashkil etsa, kristallogidrat tarkibini aniqlang.
A) Na₂SO₄·12H₂O
B) Na₂SO₄·15H₂O
C) Na₂SO₄·8H₂O
D) Na₂SO₄·10H₂O
103. xCaCO₃=yCaCO₃+zCaO+zCO₂ ifodada x, y, z, z ko'effitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 5:1:4:4 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 60 B) 80 C) 75 D) 50
104. Ozon va kislorod aralashmasi tarkibidagi ozon to'liq kislorodga aylanishi natijasida aralashma hajmi 35% ga oshadi. Boshlang'ich aralashmadagi gazlarning hajmiy nisbatini aniqlang.
A) 7:3 B) 3:2 C) 4:1 D) 5:3
105. Rux metalli ikki xil konsentratsiyali nitrat kislotalarda eritilganda ajralgan NO va N₂O larning hajmlari teng bo'lsa, reaksiyaga kirishgan Zn larning mol nisbatini aniqlang.
A) 3:8 B) 3:4 C) 2:1 D) 1:1
106. Laboratoriya natriy nitritdan azot olish jarayonida azot bilan birga qo'shimcha sifatida NH₃, NO va O₂ gazlar aralashmasi ajralib chiqadi. Shu aralashma tarkibidagi azot (II) oksid qanday ajratib olinadi?
A) qizdirilgan mis ustidan o'tkazilib
B) nitrat kislota eritmasidan o'tkazilib
C) temir (II) sulfat eritmasidan o'tkazilib
D) distillangan suvdan o'tkazilib
107. Alkan molekulyar massasi uning takibidagi uglerod va vodorod atomlari massalari ayirmasidan (m.a.b) 20 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. C₃H_x tarkibli uglevodorod yonganda reaksiyaga kirishuvchi va hosil bo'luvchi moddalarning miqdorlari (mol) teng bo'lsa, x ning qiymati nechaga teng bo'ladi?
A) 2 B) 4 C) 6 D) 8